

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje petiti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Srbsko bojišče.

Prodiranje avstrijskih in nemških čet v Srbijo vsak dan polagoma napreduje, bolgarske čete pa deró naglo naprej in bodo kmalu zasedle vso Makedonijo, ker se jim Srbi tako močno ne upirajo, kakor na severu.

Avstrijske čete so pod poveljstvom generala Mackensena oziroma Kövesza prodrle dne 21. oktobra do Kosmaja in vzele z naskokom južno od Ralje kvišku strlečo višino Slatino, južno od Umčarov.

Na obeh straneh spodnje Morave so prodirale nemške čete in zasedle kraje med Palanko in Petrovcem. Armada generala Gallwitza je prodrla do Selevca, Savanovca, do Trnovce in na severu do Ranovca.

Srbi so Kosmaj in sosedne višine močno utrdili. Kosmaj je zelo obraščen hrib, 624 m visok.

Dne 22. oktobra je armada generala Kövesza vdrla zahodno od ceste, ki vodi iz Belgrada v Arangelovac, v trdnjavsko zgrajeno postojanko Kosmaj.

Nemške čete, ki so prodirale skozi dolino Morave, so vrgle Srbe z višin severno od Spodnje Jasenice.

Pri Oršovi ob spodnji Donavi je vzela neka skupina, sestavljena iz avstrijskih in nemških čet, gorsko postojanko na južnem bregu Donave in utrdbo Elizabeto pri Tekiji. Pridobljena je višina Bosija in vjetih je bilo 73 Srbov. Na sedmih točkah svoje utrjene bojne črte razbiti in razkropljeni Srbi so se povsod umikali proti jugu in naše čete so šle za njimi.

Pri Višegradu so prepodile avstrijske čete Srbe z višin vzhodno od Drine.

Nemške čete so tedaj prodirale na obeh straneh Morave in so vzele višine južno od Palanke in severno od Petrovca.

K Oršovi pripeljane skupine so prepodile Srbe z gorovja vzhodno od Kladova.

Armada generala Gallwitza je dne 22. oktobra vrgla Srbe od Palanke čez Jasenico in vzhodno od Morave iz njihovih postojank v črto Aleksandrovc—Orljevo in vjela 600 Srbov. Udali so se Srbi pritisku od obeh strani in se obrnili proti Slatini.

Dne 24. oktobra so prvi avstrijski oddelki jezdecov prišli v Valjevo. Köveszova armada se je približala mestu Arangelovcu. Na obeh straneh reke Kolubare so sli naši naprej in napadali višine pri Lazarevcu, druga skupina je pa vrgla Srbe pri Rataru blizu Palanke.

Nemške vojne sile so vzele z naskokom hlabro branjene postojanke južno od Palanke in vzele Petrovac v dolini Mlave.

Pri Oršovi prepeljane avstrijske in nemške čete prodirajo v gorovju vzhodno od Klisure. Srbi so bežali, popustivši puške in strelivo. Prišle so nemške čete s svojim levim krilom do Siba ob Donavi.

Dne 25. oktobra so vrgle naše čete Srbe od Višegrada proti meji. Med srbskimi četami so bili tudi črnogorski bataljoni.

General Kövesz se je približal gornji Kolubari in mestu Valjevu, katero so Srbi izpraznili pred dohodom naše konjenice.

Iz Obrenovca proti jugu odposlane avstrijske divizije so po ljutem boju iztrgale Srbom močne postojanke na višinah pri Lazarevcu in jih zapodile čez Arangelovac. Na višinah pri Topoli se pa še bijejo.

Nemške čete so se v dolini Morave polastile višin severno od Rače in zasedle Markovac.

Srbske čete so bile pregnane iz gorovja ob Donavi vzhodno od Klisure. Vzele so Srbom tri topove. Južno od Palanke so zasedle nemške čete Vel. Lacle in Kučevo ter v treh dneh vjela 960 Srbov.

Vzhodno od Višegrada so vzele naše čete Srbom dne 26. oktobra višine pri mejni vasi Dobrunju.

Armada generala Kövesza je potisnila Srbe v gorovje severno od Gornjega Milanovca. Z bajonetom so bili vrženi Srbi z višinskih postojank pri Topoli.

Nemška armada je dobila višine južno od Rače in prodira ob Mlavi. Oršovska skupina je vkorakala v Brzo Palanko. V Kladovi je bilo zaplenjenih 12 težkih srbskih topov, velike množine streliva in obleke.

Nemci so vzeli Jasenico in v dolini Pek Neresnico.

Vzhodno od Brze Palanke v Ljubičevcu so se združile častniške patrulje bolgarske generala Bojadjeva s patruljami avstrijske in nemške armade. Tako je dobila Turčija potom Donave neposredno zvezo z Avstrijo in Nemčijo.

Dne 21. oktobra so Bolgari zasedli Vranje, Kumanovo in Veles v Vardarski dolini. Armada generala Bojadjeva je prodrla severno od Knjaževca in drugi bolgarski vojni oddelki so vzeli Kumanovo in Veles. Čez Vardar so bili Srbi vrženi južno od Strumice.

Dne 22. je prva bolgarska armada prodirala pri Njegotinu, ob srednjem Timoku in južnovzhodno od Knjaževca. Drugi dan so pa Bolgari

prišli čez Njegotin in Rogljevo, prekoračili srednji Timok in dospeli severno od Knjaževca. V donavskem pristanišču Prahovu, severovzhodno od Njegotina, je armada generala Bojadjeva zaplenila neko rusko municijsko skladišče.

V Makedoniji je slabo vreme začelo ovirati napredovanje Bolgarov.

Dne 21. oktobra popoldne je 12 angleških in francoskih ladij obstreljevalo obrežje Egejskega morja, posebno odprte in neutrjene kraje Porto Lagos, Maronis, Makri in Dedeagač. V vojaškem oziru ti napadi sovražnega brodovja nimajo pomena.

Dne 22. oktobra so bili hudi boji za mesti Knjaževac in Skoplje.

V zadnjih dneh so Bolgari prekoračili na več mestih vso reko Timok od izvira do izliva. Njih napadi na Zaječar, Knjaževac in Piroto so napredovali. Bojadjeva armada je vzela vrh med Drenovo Glavo in Mirkovcem blizu Pirota.

Bolgari so si po hudih bojih osvojili Skoplje.

Prebivalstvo je princa Cirila in bolgarskega armadnega poveljnika zelo slovesno sprejelo. Srbi so imeli pri Skoplju nad 500 mrtvih in ranjenih in je bil zlasti za zgornji del mesta boj moža z možem.

Obrambo železnice, ki drži iz Soluna v Skoplje, je prevzelo 20.000 Francozov.

Bolgari so vjeli do 25. oktobra 6000 Srbov. Vsega skupaj se je bojevalo v Makedoniji 60.000 Srbov.

V Njegotinu so dobili Bolgari velike zaloge moke in ovsu. V donavski luki Kusjaku, zahodno od Prahovega, so zaplenili Bolgari 4000 kožnatih telovnikov, 2000 sukenj in 300 municijskih zabojev. Pri Knjaževcu so vzeli Srbom 4 topove, 6 municijskih voz in vjeli enega stotnika in 30 mož.

Bolgari so zavzeli Zaječar in Knjaževac.

V Kosovem se je pričel oboroženi upor Albancev proti Srbom.

Velika bitka ob Soči.

Na italijanskem bojišču se je bila, zlasti ob Soči, zadnji teden strahovita bitka. Italijani so na vsak način hoteli prodreti proti Kranjskemu in proti Trstu. Nad 50 ur so neprenehoma gmeli topovi, ki so pripravljali splošni naval glavnih sil italijanske vojske na naše postojanke.

Dne 21. oktobra se je izvršil prvi napad pehote. Italijani so bili odbiti. Predpolje naših postojank je bilo pokrito z italijanskimi mrličji. Pri tolimnskem obmostju so Italijani posebno napadali Mrzli Vrh in južni del naše obrambne bojne črte. Precej pri prvem navalu je sovražnik vpadel v nekatere naše sprednje postojanke, s protinapadom pa je bil vržen nazaj. Na Gori sv. Mihaela so vdrla močne sovražne sile v kritja naših strelcev. Sledil je protinapad in naši so zopet imeli v posesti vse postojanke. Tudi v sosednjem južnem odseku so Italijani napravili več napadov in vdrli v naše strelske jarke, a nihče izmed napadalcev se ni vrnil nazaj. Prizorišče krvavega boja je bila zlasti južnozpadna bojna črta Dobrodske visoke planote. Večkrat je prišlo do ročnih spopadov. Izgube sovražnikov so bile tu posebno velike. Boji so trajali tudi po noči.

Ko je 22. oktobra napočil dan, so začeli Italijani zopet napadati na celi primorski bojni črti z največjo ljutostjo. A vsi napadi so bili zaman. Okoli poldneva se je izjalovil na strminah Javoriščka pri Tolminu napad, ki je na nekaterih točkah dospel do naših postojank. Na Krnu, na

Mrzlem Vrhu in v drugih delih tolimskega obmostja so bili zopet vsi napadi odbiti. Italijanska pehota je imela težke izgube. Pri Kozarščah so napadali alpinci, naše vrle čete so obdržale vse postojanke in bojno polje je bilo pokrito z mrličji. V okolici pri Plaveh je vdrla italijanska pehota ob tretjem napadu v naše jarke pri Zagori, a je bila nemudoma iz njih vržena.

V goriškem obmostju se je vzdrževal po dnevu močan ogenj iz topov in se je povišal proti kritjem naših strelcev na višini Podgore do velike ljutosti. Tudi 22. oktobra je sovražna pehota naskakovala goro Sv. Mihaela. Trije napadi so bili krvavo odbiti. Le enkrat se je sovražniku posrečilo, da je začasno vdrl v naše postojanke. Srčen protinapad pešpolka št. 43. je povsod vrgel Lahe nazaj in strategično važna gora Sv. Mihael je bila zopet v naši posesti.

Dne 23. oktobra je splošna bitka ob Soči trajala dalje. Bili so silni boji za goriško obmostje, da svet še ni videl takih. — Vsled vztrajnega odpora naše pehote, ki je bila izvrstno podpirana od topov, so bili zlomljeni napadi sovražnika, ki je imel strašne izgube.

V bovškem kotlu in v ozemlju Krna je po hudih napadih prejšnjega dne boj ponehal. Obupno so pa Italijani nadaljevali svoje naskoke na Mrzli Vrh in na višino zahodno od Sv. Lucije. Alpinci so bili tu vdrli v mali kos naše bojne črte. Hiter protinaskok pešpolkov št. 53. in št. 86. jih

je po kratkem boju vrgel nazaj. Ob črti med Tolminom in goriškim območjem so se osobito hudo borili pri Plaveh, sovražnik ni mogel prodreti. Izjalovilo se je več napadov proti gori Sabotinu in v smeri proti Oslaviju. Boj se je končal s tem, da so naše čete trdno obdržale vse postojanke. Ob robu Dobrdoške planote je trajala bitka dalje v odseku med Majnico in Grižjim Brdom. Italijani so vedno izpopolnjevali svoje čete s svežimi silami, a vse jim ni nič pomagalo. Le začasno so se ustavili v posameznih sprednjih jarkih, pa so jih morali čez nekaj časa zopet popustiti. Naš pešpolk št. 39. je južno od Sv. Martina priboril nazaj svoje postojanke po ročnem metežu.

Dne 24. oktobra je bil četrti dan strašne bitke ob Soči. Na Krnu je bil odbit en napad po dnevu in drugi ponoči. Pod Mrzlim Vrhom so Italijani napravili dva sunka in so imeli velike izgube. Južnovzhodno od te gore je vdrl sovražnik v kratek kos jarka, pa je bil zopet vržen iz njega. Nato sta dva alpinska bataljona napravila še en sunek, pa sta bila skoro popolnoma uničena. Pred tolminskim območjem so napadali Italijani posebno na grebenu zahodno od Sv. Lucije in pri Selu. Ostale so pa vse postojanke v naši posesti. Pri Plaveh je streljala težka artiljerija na obeh straneh. Naša artiljerija je razkropila zbiranje sovražnikov. Pri Zagori so se Italijani po dnevu polastili nekega naprej molečega dela naših jarkov, ponoči so pa bili zopet izgnani. Pred goro Sabotinom je dne 24. oktobra bil zaduščen še jeden napad. Najhujši so bili ta dan boji na severnem delu Dobrdoške planote, kjer so naskakovale zelo močne italijanske čete. Vedno so bile sprejete z uničujočim ognjem in so se morale umakniti v svoja kritja. Tako je bilo tudi vzhodno od Tržiča.

Neki italijanski letalec je vrgel na državni kolodvor v Trstu dne 24. oktobra več bomb in ubil 3 osebe in več oseb ranil.

Švicarski listi sodijo, da so italijanski zbori, ki so napadli avstrijske čete, izgubili eno petinko svojih ljudij. V Milan so pripeljali 4500 ranjenecv od koroške meje.

Dne 25. oktobra je postalo na Dobrdoški planoti nekoliko mirnejše. Ljuti boji so bili pa še pri Gorici in Tolminu. Na Krnu se je ob našem ognju zlomilo osem italijanskih sunkov. Pred Mrzlim Vrhom je bil ponočni napad brezuspešen. Posebno živahen ogenj z novimi italijanskimi silami je bil na tolminsko območje. Naše čete so odbile pozno zvečer napad na višine zahodno od Sv. Lucije in drugo jutro napad na postojanke severno od Kozarišč. Prišlo je do ročnega meteža. Italijani so imeli hude izgube. Na prostor pri Desklah so letele goste italijanske kroglice. Slab napad je bil na Zagoro. Pod Sabotinom so Italijani zadnje dni izgubili 2500 mož, pa so potem to goro še obstreljevali s topovi. Veliko granat je padlo v Gorico. Zvečer so napadle zelo močne italijanske čete višino pri Podgori. Napolnili so sicer bombe s strupenimi plini, pa jim ni nič pomagalo, so bili krvavo odbiti. Pred neko črto Dobrdoške planote je ležalo dne 25. oktobra 3000 italijanskih mrličev.

Na tirolski bojni črti je bil na postojanko Lavarone ljut napad, katerega je odbil 116. polk.

Dne 26. oktobra so napadi Italijanov na primorsko bojno črto nekoliko pojenjavali. Slabi so bili napadi na krnske postojanke in na tolminsko območje. Pri Plaveh so še bobneli topovi, a italijanska pehota ni mogla več prodirati. Pri Globni je bil odbit en napad. V južnem odseku goriškega območja so Italijani vzeli kos jarka, ki so ga pa ponoči zopet izgubili. Ogenj na Dobrdoško planoto je precej ponehal. Bili so pa boji še v Dolomitih in proti sedlu Siesu. V Roveretu so Italijani z granatami obstreljevali našo bolnišnico. Napadi v dolini R'enzi so se izjalovili.

Dne 23. novembra bo sklican v Rimu državni zbor.

Napad na Benetke.

Ker je italijanski letalec z bombami napadel Trst, so nekoliko ur kasneje naši letalci Italijanom vrnili obisk. Od enajste ure po noči do ene ure zjutraj so vspešno metali velike bombe na arsenal, električno napravo, kolodvor in nekatere utrdbe v Benetkah. Povzročili so požare. Drugo jutro je napadlo Benetke neko naše mornariško letalno

brodovje in na več krajih v Benetkah je začelo goreti. Ena bomba je padla na Markov trg in druga na neko cerkev.

RUSKO BOJIŠČE.

Jako hudi boji so bili zadnji teden okoli Novega Aleksinca in Čartoriska, kjer Rusi z močnimi silami neprenehoma napadajo. V širini 5 km so naši umaknili bojno črto za tisoč korakov nazaj. Proti novi postojanki so se ruski napadi izjalovili kakor tudi napadi na našo črto vzhodno od Zaloc.

Boji ob Stiru so 11. oktobra postali hujši. Rusi so nastopili z močnimi četami zahodno od Čartoriska in zabili zagovzdno v bojno črto med nemškimi in avstrijskimi četami. Naši so privedli rezerve, pričeli protinapad ter Ruse vrgli nazaj. Pri Okonsku južno od Kolkov so čete grofa Herbersteina nenadoma planile iz svojih jarkov nad Ruse in so jim vzele dva častnika in 600 mož, druge pa zapodile v beg. Ob Korminu in Stiru je bilo tekom petih dni zajetih 15 ruskih častnikov in 3600 mož, zaplenjen en top in osem strojnih pušk.

Tudi v Litvi so Rusi naše vojne sile večkrat napadli in so deloma pridrl v naše postojanke, pa so bili odbiti.

Dne 23. oktobra pri Novem Aleksincu in pri Kolkoh ni bilo posebnih dogodkov. Tudi ob Stiru so se boji za nas ugodno razvijali. Vzele so naše čete z naskokom zahodno od Čartoriska vas Kukli, katero so Rusi posebno trdovratno branili. Tu so se odlikovali avstrijski domobranci, poljski prostovoljci in zlasti 10. avstrijska divizija. Število ruskih vjetnikov se je povišalo za nekaj stotin.

Ob zgornji Ščari je neka z nemškimi bataljoni ojačena avstrijska divizija vjela 10 ruskih častnikov in 1600 mož.

Dne 23. oktobra so naši zopet napredovali pri Novem Aleksincu in vrgli Ruse pri Komarovu nazaj, sicer pa je bil položaj neizpremenjen.

Zahodno od Čartoriska so avstrijske čete dne 25. oktobra odbile več napadov ruskih strelskih divizij. Nemški polki so pa vrgli Ruse na obeh straneh ceste, ki vodi iz severozahoda v Čartorisk. Naši in Nemci so vjeli štiri častnike, 1450 mož in dobili deset strojnih pušk.

Dne 26. oktobra so naše čete v kljub ljuti obrambi Rusov napredovale zahodno od Čartoriska.

Na severnem Kurskem so se prikazale ruske bojne ladje in so obstreljevale kraje Petragge, Domesneess in Gibken ter izkrcale nekaj čet.

Z močnimi silami podvzeti ruski napadi tudi dne 22. oktobra v pokrajini južno od Sadove niso uspeli. Prišlo je do ljutih bojev pri Dukih. Napadi so Rusi tudi južno od Viganovskega jezera vojno skupno generala Linsingena, a so bili pri Oginskem prekopu odbiti.

Severovzhodno od Dvinska so vrgle nemške čete Ruse iz njihovih postojank pri Gnadu in vzele z naskokom Ilukst. Vjele so 18 častnikov, 2940 mož in dobile 10 strojnih pušk in enega metalca min.

Odsek Ilukst so Nemci zopet prekorčili in vzeli selo Kazimirški. Vzhodno od Kuklega so vzeli postojanke in ruski protinapad je bil brezuspešen.

Južno od železnice Abeli—Dvinsk so vdrl nemške čete v rusko postojanko in vjele 6 častnikov in 450 mož. Pri Rivi se bje velik boj s topovi.

Nemčija v bojih na zapadu.

Na zahodnem bojišču se boji neprenehoma sučejo okoli Soucheza. Sovražniki včasih vdvo v nemške postojanke, a Nemci jih zopet vržejo ven.

Angleži so metali brezuspešno bombe na Ostende in na kolodvor v Noyonu. Neko angleško dvokrovno letalo je bilo razbito.

Nemci so metali bombe na angleški tabor v Abbewille in napravili škodo.

POLITIČNI PREGLED.

Bolgarija.

Bolgarski finančni minister Tončev odpotuje na Dunaj in v Berlin. — Rusija je napovedala Bolgariji vojno.

Romunija.

Unionisti so napravili zadnjo nedeljo v Bukareštu shod, na katerem so zahtevali vojno proti Avstro-Ogrski. Voditelji stranke so imeli govore. Vlada je pa poslala vojake, ki so zaprli nekatere ulice in delali red. Prišlo je do malega spopada, ranjen je bil neki deček, ki je potem umrl. Kralj je odločno proti Unionistom. Vlada je dovolila, da sme Avstro-Ogrska izvažati iz Romunije žito.

Na čelu demonstrantov je korakal bivši vojni minister Filipescu. Drugi dan ga je kralj poklical k sebi v avdijenco.

Grčija.

Angleži so hoteli Grško pridobiti za vojno in so ji obljubili otok Ciper kot odškodnino. Grški kralj, ki vodi vso politiko, se je pa za to zahvalil. Ukazal je mobilizacijo, ali o pogodbi s Srbijo noče nič slišati, z Bolgarijo hoče imeti prijateljstvo in srbske zemlje pa tudi ne misli zasesti. Grčija dogodke le bolj opazuje in se ne more odločiti, ker ne ve, kaj bo storila Italija v Albaniji.

Tretje vojno posojilo in kmetovalci.

Štirinajst mesecev že traja vojna, ki je dosedaj ne pozna zgodovina. Z neumorno vztrajnostjo se bojujejo naše vrle čete proti sovražnikom. — Vsi dosedanji napor sovražnikov so se razbili ob krepkem odporu braniteljev domovine. Sovražnik, ki je z velikimi silami navalil naše dežele, in ki je sprva vdrl v nekatere kraje naše širne domovine, je pogran preko meje in naše zmogoslavne čete ga zasledujejo in preganjajo na njegovih lastnih tleh. — S ponosom zremo na čudovite uspehe naših vojniki in veselo upanje preveva naša srca, da se bodo vsi sovražni naklepi razbili in da nam kmalu zasije čas miru in svobode.

Vsi stanovi so v tej svetovni vojni pokazali svojo veliko ljubezen do domovine, in med njimi ne najmanj — kmetovalci.

Ko je pred 14. meseci naš sivolasi vladar pozval svoje ljudstvo na obrambo domovine, takrat je tudi kmetovalec z veseljem navdušenjem ostavil svoj dom in hitel pod orožje. Od tedaj stoji v prvi vrsti braniteljev; z nepopisnim pogumom vztraja na svojem mestu in brani domačo grudo.

Dočim žrtvujejo naši očetje in naši bratje na bojišču življenje in kri za ljubljenega cesarja in za domovino, čaka nas doma druga važna naloga.

Pripravljenost vojske zahteva ogromne denarne žrtve. Ako naj naše čete uspešno nadaljujejo vojno in nam slednjič pribore zaželjeni mir, je treba, da preskrbimo državi denarna sredstva, ki jih neobhodno potrebuje.

Do sedaj se je država dvakrat obrnila do prebivalstva, da ji dá potrebna denarna sredstva. Izdala je obakrat vojno posojilo. Uspeh podpisovanja posojila je bil obakrat sijajen. Pokazali smo vsemu svetu, da je naša gospodarska sila ravno tako nepremagljiva, kakor je nepremagljiva moč naših vrljih čet. Up naših sovražnikov, da nas gospodarsko uničijo, je ostal prazen.

Sedaj se obrača država tretjič do zvestega prebivalstva, da preskrbi denarna sredstva, ki so potrebna za nadaljevanje in srečno izvršitev krvave borbe.

Tudi to pot si hoče država preskrbeti potrebni denar z vojnim posojilom. Podpisovanje tretjega vojnega posojila bo trajalo do 6. novembra 1915.

Uspeh tretjega vojnega posojila mora biti še sijajnejši, kakor je bil uspeh prvih dveh posojil. Pokazimo sovražnikom, da je naša trdna in nemomajana volja, vztrajati do srečnega konca.

Sijajen uspeh dosežemo le, ako bodo prispevali vsi sloji. Nihče ne sme zaostati, vsak mora prispevati po svojih močeh.

Tudi kmetovalec prispevaj kolikor moreš!

Cene živine in poljskih pridelkov so tekom vojne znatno poskočile; kmetovalci so dobili za svojo živino in za pridelke lepe denarje. Tudi država je dala izdatne podpore onim, ki imajo svojce na bojišču. Skoro vsaka hiša ima več ali manj razpoložljive gotovine.

Vkljub temu udeležba kmetovalcev pri prvih dveh vojnih posojilih ni bila tako velika, kakor se je upravičeno pričakovalo. Vzrok temu pa ni nikakor pomanjkanje patrijotičnega mišljenja in zaupanja v državo, temveč dejstvo, da kmetje vobče ne nalagajo radi svojega denarja v vrednostnih papirjih, meneč, da ima pravo vrednost in varnost samo kovani denar. V mogih hišah je tudi gospodar z doma in gospodinja nima svetovalca, ki bi jo prav poučil, kako naj ravna s prihranjenim denarjem. In tako se dogaja, da zapirajo kmetovalci svoj denar raje v skrinje ali pa ga celo zakopavajo, kjer leži brez haska in je celo v nevarnosti, da ga izmakne tatinska roka.

Kmetovalci, ne skrivajte svojega denarja, ne zakopavajte ga, temveč naložite ga varno in dobičkanosno! Porabite svoj denar za vojno posojilo!

Kdor podpiše vojno posojilo, naloži svoj denar varno in dobro.

NOVIČAR.

Tretje vojno posojilo.

Izdaje se od c. kr. deželnega predsedništva na vse prebivalstvo, kmetovalce in industrijalce, kapitaliste in trgovce, zasebnike in družbe, na premožnejše in revnejše nujni poziv za podpisovanje tretjega vojnega posojila. Naj da vsak po svoji moči državi sredstva, ki jih potrebuje za izpolnitev svojih velikih nalog. Naši bratje posvečajte na bojišču svojo kri in svoje življenje državi. In mi doma imamo častno dolžnost, da do skrajne meje svojih zmožnosti in svojega premoženja zagotovimo sredstva za vojevanje. S tem bomo najlepše pokazali tudi zahvalo zmagovitim našim armadam za njihove sijajne čine. Podpisujte tedaj brez izjeme tretje vojno posojilo ter pripomagate da bo uspeh tretjega vojnega posojila še daleč nadkrilil prejšnji dve posojili. Razvijajte v krogu svojih tovarišev in prijateljev čim živahnejšo agitacijo v prilog podpisovanja!

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem. Dne 6. novembra poteče rok za podpisovanje tretjega vojnega posojila. Mnoge občine so že storile svoje dolžnosti in se po svojih močeh vdeležile. Marsikatera občina pa se dosedaj še ni odzvala. Vsa županstva se najodločnejše pozivljajo, da izposlujejo pravočasno čim večjo vdeležbo občinskih zakladov pri tretjem vojnem posojilu. Obenem naj pa vsa županstva v najobilnejši meri porabijo svoj vpliv pri imovitejih občanah, da se po možnosti vdeležijo iz svojih zasebnih sredstev. Vdeležba pri vojnem posojilu je čin resničnega domoljubja, je pa tudi ob enem čin dobrega gospodarstva, ker nudi to posojilo nenavadne denarne udobnosti. Slednjič se nujno priporoča, da se vsi podpisniki tretjega vojnega posojila izvrše pri Kranjski deželni banki v Ljubljani. — Od deželnega odbora kranjskega. V Ljubljani, dne 26. oktobra 1915. Deželni glavar: Šusteršič.

Brambni ščit. Poročali smo že v zadnji številki lista, da bode slovesno zabijanje žebeljev v brambni ščit v nedeljo, dne 7. novembra ob 11. uri dopoldne na glavnem trgu v Kranju. Za vdove in sirote naših padlih junakov je namenjen prebitok tega plemenitega podjetja, zato naj bo geslo: „vsi za vse“. Od najvišjega do najnižjega naj vsakdo po svojih močeh pomore olajšati zlo ostalim onega, ki je žrtvoval za domovino kri in življenje. Ali ne samo posameznik, vse korporacije, t. s. občinski zastopi in njih odborniki, razna društva po svojih zastopnikih, z eno besedo vse naj pribiti položiti mal dar na oltar domovine. Vsakomu, in naj bo še v tako skromnih razmerah, bo gotovo mogoče pritrpati si mal znesek v ta namen. Prepričani smo, da nam ni treba zato hrupne reklame, ampak, da se bode vsak v priznanem slovenskem patrijotičnem čutu in darežljivosti zavedal svoje svete dolžnosti. Vsak naj si uredi svoje razmere tako, da mu bo mogoče prisostvovati v nedeljo dne 7. novembra početku tega plemenitega podjetja. — Podrobnejši spored objavimo v prihoduji številki.

Za bolgarski «Rdeči križ» je kranjski deželni odbor sočasno dovolil 5000 K podpore.

Poziv. Storiča grozovitega umora orožnikov v Radečah, Zupet in Strukelj, kljub obširnemu in marljivemu zasledovanju še do danes nista pod ključem. Videlo pa se ju je zadnji čas na več krajih na Kranjskem, deloma vsacega zase, deloma oba skupaj, a vseeno se še ni posrečilo ju prijati. V tem oziru se je storilo že po orožnikih, policiji i. t. d. vse mogoče, a lopova se še vedno klatita okoli. Ker ni izključeno, da se pojavita tudi v tuk. okraju, se zato prebivalstvo vse brez izjeme pozivlja, da pomaga oblasti pri izsledovanju zločincev. Vsako pojavljenje teh zločincev, vsaka zanesljiva sled, skratka vse okoliščine, po katerih bi se moglo prijati lopova naj takoj naznanijo najbližji orožniški postaji po slih ali brzojavnim putem. Zlasti se priporoča opazovanje pri prehodih čez Savo. Le na ta način, s skupnim sodelovanjem civilnega prebivalstva in varnostnih oblasti, se bo moglo zločinca hitreje izslediti in prijati.

Vojaški grobovi. Grobovi junakov, ki so padli za domovino, se bodo o vseh svetih na pokopališčih v Kranju in na Rupi pri Kranju okrasili z vencami in lučicami. Na Rupi se je te dni blagoslovilo novo vojaško pokopališče.

Rekvizicija sočivja. Vsled posredovanja kranjskega deželnega glavarja se kmetovalcem toliko sočivja ne bo odvzelo, kolikor ga kdo potrebuje za domačo hišo.

Velikanski vihar v Ameriki. V državi Lucon je divjal strašen vihar, tajfun, ki je ubil 200 in ranil 8000 oseb ter napravil velikansko škodo.

Cena klavne živine. Vsled razglašene c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 17. oktobra t. l. se je najvišja cena klavne goveje živine in prešičem določila tako: Voli po 2 K 20 v, krave in biki 2 K, teleta 2 K 20 v, prešiči prsutniki 2 K 50 v, pitani prešiči 2 K 70 v za 1 kg žive teže.

Zaloge kož in usnja. Vsled novega razglašene z dne 23. oktobra se morajo naznanjati zaloge kož in usnja vsak teden neposredno c. kr. trgovinskemu ministertvu, in sicer vsak tork po stanju pretečene sobote. Usnjari morajo v naznanilih navesti kože, ki so jih prejeli od usnjarske centrale ločeno od onih, ki so jih prejeli od drugod.

Razglašeni c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju.

Vsled ukaza c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 6. septembra t. l. št. 23774 dež. zak. št. 30 je prepovedano prodajanje sadja od kraja do kraja, prenašanje in ponujanje od hiše do hiše in na cesti. Prodaje sadja na trgih in v trgovini s sadjem v stalnih obratovalnicah ta prepoved ne zadeva. Prestopki tega ukaza se bodo v smislu obrtnega reda najstrožje kaznovali.

Da ubranimo naše hrabre vojake pred mrzom, ki se je zlasti v hribovitih krajih z vso silo pojavil, treba je večjih množin slamnatih odev, takozvanih slamnic. Že s tuk. oklicem z dne 14. 9. t. l. št. 20597 obrnilo se je okrajno glavarstvo na prebivalstvo s pozivom, da naj prične isto takoj z izdelovanjem teh slamnic. Ta oklic ni ostal brezuspešen. A sedaj, ko je nastopil kruti mrz, ki pritiska zlasti v gorovju s podvojeno silo, storiti moramo vse, da ubranimo naše vrle čete zmurjenja. Zato se obračam zopet do prebivalstva z nujno pa ravno tako iskreno prošnjo, da prične z izdelovanjem slamnatih odev. Te odevje naj so 2 m dolge, 75 cm široke in 2 prsta debele. Vzorce je vpogledati pri županstvu. Cena za 1 komad se je določila na 80 vin. Izdelane kose je oddati vsak teden do petka pri županstvu. Poznavajoč patrijotični čut, in znano požrtvovalnost kranjskega prebivalstva se nadejamo, da ta oklic ne ostane preslišan in da bo v delu za ta vzvišeni namen tekmovalo med seboj malo in veliko, staro in mlado.

Zbirka za «Rdeči križ». Povodom izplačil odškodnin za vojni upravi oddano govedo so županstva nabirala darila za «Rdeči križ» in se je glavarstvu izročil skupni znesek 872 K 78 v, ki se je v prid deželnega in gospejnega pomožnega društva «Rdeči križ» v Ljubljani odposlal na c. kr. deželno predsedstvo v Ljubljani. Nabralo se je v teh-le občinah: Stražišče 48 K, Sv. Ana 21 K 60 v, Stara Loka 184 K, Cerklje 62 K 30 v, Voglje 30 K, Sv. Križ 50 K, Kovor 52 K, Velesovo 33 K, Sorica 8 K, Sv. Katarina 42 K, Senčur 69 K 50 v, Trata 71 K 12 v, Sv. Jošt 68 K, Predoslje 30 K, Zminc 103 K 26 v.

Pismo iz Gradca.

(Pisal c. kr. vojni kurat Leopold Erzlin.)

Naj se oglasim tudi jaz, nekdanji kaplan prelepe kranjske fare.

Dne 13. t. m. je minilo 3 mesece, odkar sem tu Trije meseci! Naenkrat so pretekli.

Ko sem odhajal dne 12. julija iz Kranja, nisem vedel, kam me bodo porinili, da služim z drugimi vred cesarju. Po pravici povem, da me je malo pri srcu stiskalo. Nazaj v Galicijo! Fant, ne bo prav prijetno! Skušil si jo že enkrat, ko si jo prehodil od Lvova do Premišlja. Poskušal si že, kako se spi na prostem, ko celo noč lije dež kakor iz škafa. Veš, da ni prijetno celo noč marširati, ko se dan naredi, pa zopet naprej. Videl si strašne prizore, ko vozijo neprestano iz bojne črte nazaj ranjene, umirajoče... Slišal grmenje topov, da nisi mogel spati, ko so okna šklepetala, pokopaval brez zvonjenja, brez kadila, brez sveče, katoličane, pravoslavne, jude, luterane in mohamedane, vse skupaj, poskušil kužno bolezen na svojem lastnem telesu...

Vse to mi je stopilo pred oči, ko sem dobil telegram: Takoj odriniti v Gradec in se tam zglasiti pri vojnem superioratu!

Ko pridem v Gradec na svoj cilj, mi reko, da bom ostal tu, in sicer kot vojni kurat v rezervni bolnici v Eggenbergu pri Gradcu.

Moj prednik je bil o. Ciprijan Napast, ki je odšel na obmejne kraje, kjer se govori laško. Bil je tukaj zelo priljubljen.

Rezervna bolnica v Eggenbergu pri Gradcu sestoji iz 4 oddelkov; nova domobrantska vojašnica, stara domobrantska vojašnica, ena ljudska šola in ena baraka. Vsak oddelek ima svojega šefa zdravnika, ki je vodja dotičnega oddelka. Vodja vseh 4 oddelkov pa je nadstabi zdravnik, ki zastopa vso rezervno bolnico na zunaj in je na znotraj njen komandant nad vsemi bolniki in vsemi zdravniki. Prostora ima cela bolnica za približno 1700 bolnikov. Zasedenih je pa navadno okolo 1300 postelj. Seveda je poleg te še mnogo drugih bolnic; vojaških kuratov je 14, seveda niso vsi katoličani.

V novi domobrantski vojašnici imam kapelo, kjer opravljam službo božjo za 3 oddelke bolnice; četrti oddelek pa hodi ob nedeljah k lazaristom k sv. maši. Vsako nedeljo mašujem dvakrat: ob 6. uri in ob pol 11. uri. Z udeležbo pa nisem zadovoljen. Kranjski duhovniki smo navajeni, da grede v nedeljah vsi farani k sv. maši, vsaj po kmetih. Tu jih pride k službi božji 50 do 80, ko bi jih lahko prišlo najmanj 200 do 300. In, kar človeka žalosti, je to, da niso Slovenci nič boljši, ko drugi. Najslabši pa so seveda Čehi in Italijani. Kako človeka jezi, ker ve, da so ljudje po sobah, da tam kvartajo, da na dvorišču kegljajo, da v kantini pijejo, med tem, ko je v kapeli božja služba. Tudi v tednu imam vsak dan v kapeli sv. mašo; navzoč — moj ministrant. Ob torkih, četrtkih in sobotah zvečer ob pol 7. uri imam litanije z blagoslovom; pride jih 20 do 25. Iz kože bi skočil, ko bi mogel, ko slišim med litanijami v kantini godbo in petje. Da nimajo vsi vere globoko v srce zasajene, se spozna iz tega, da moram marsikoga skoraj siliti, da se izpove, predno umrje. Kako je mučno siliti in pregovarjati odraščene človeka! In tista neumna vera: Če se dam previditi, potem bom pa moral umreti. Vso žalost kuratovo boste spoznali, če Vam povem, da so tudi slučajji, ko se kdo sploh ne da izpovedati pred smrtjo.

O, zasadijte starši bolj globoko vero v srce svojih otrok, in vcepite večjo ljubezen in zaupanje do sv. zakramentov!

Prepričanje moje, ki sem ga dobil lani in letos, kakor tudi tovariša Hafnerja in nekaterih drugih, je, da vojna ni do sedaj prav nič dobro vplivala na ljudi v verskem in nravnem oziru.

Stanujem v mestu, odkoder se vozim s tramvajem v boinico, ki je oddaljena pol ure peš hoda. Za vožnjo po tramvaju se lahko dobi mesečna karta, ki stane samo 11 kron, s to se lahko peljem kamor hočem in kadar hočem po vsem mestu.

Gradec — trikrat večji kot Ljubljana — je jako lepo mesto. Imenujejo ga „Pensionistenstadt“. In res, če greš popoldne v mestni park, vidiš po klopcah posedati cele gručice starih mož — pensionistov. Značilno je za Gradec to, da so tu v imenovanem mestnem parku udomačeni kosi in še bolj udomačene vevice, tako udomačene, da vzamejo iz roke človeku. Ne bo verjel, kdor ni sam videl; pa je le res. Nekaj posebnega je tudi, da je na glavnem trgu do deset stojnic, kjer prodajajo same cvetlice. Življenje primeroma ni posebno drago; s 7 do 8 kronami na dan se izhaja. Kruha nam ne manjka, mesa je tudi še, seveda je včasih le kravje. Težava je za mast, ki je menda zelo draga. Zadnje dneve je bil tudi posebno velik naval na prodajalne, kjer se prodaja petrolej; bilo ga je težko dobiti.

Vojna se tu ne pozna prav nič. Le toliko vemo od nje, kar beremo v časopisih. O tem se popolnoma prepriča, kdor gre zvečer na glavni trg. Na tem trgu in po gosposki ulici vidiš graško gospodo v najmodernejših oblekah. Kavaleriji, gigrli, gospodične na najnovejši način preščinjene... In po noči! Pravijo, da kdor hoče Gradec prav spoznati, si ga mora ponoči ogledati. In res! Do dvanajstih, do dveh krulijo ponočnjaki po ulicah. Nekoč me je pot nanesla ob 11 ih ponoči po mestu na dom, in glejte, iz neke gostine slišim slovensko petje...

Večkrat smo že imeli mesto v zastavah. Vsako večjo zmago proslave meščani z zastavami, včasih tudi z godbo. Mladina pa prepeva rada navdušeno pesmi: „Die Wacht am Rein“, „Die Welschen müssen sterben“, in druge. Med zastavami plapola vedno na odličnem mestu tudi turška zastava, bolgarske pa dosedaj še nisem videl. Nekaj posebnega pa je, da ni tu navada, da bi tudi raz cerkvenih zvonikov, kakor pri nas, razobesili zastave.

Za danes dosti! Prihodnjič Vam bom kaj povedal o mojih bolnikih.

„Gorenjca“, ki mi ga pošiljate, jako rad prebiram, še rajši pa ranjenci, katerim ga dajem.

Opozarjamo na „Brambni ščit“ v Kranju!

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežne“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečobrezan 2-50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 29. okt. Pri Čartoriskiu so zvezne čete vzele vas Rutko. — Razen na Dobrdobski planoti so Italijani ponovili včeraj na južni fronti povsod močne napade, a niso nikjer prodrli. — Naše čete so vrgle Srbe vzhodno od Višegrada čez srbsko mejo in odbile tudi črnogorske napade. Naša armada je v široki fronti prekoračila reko Kolubaro v Srbiji. Nemci so vzeli višine severno od Rudnika, vzhodno od Kladova. Na obeh straneh ceste Topola—Kragujevac prodirajo naše čete. — Bolgari so vzeli Zaječar in Knjaževac, so šli čez Timok in so z naskokom vzeli višine Drenovec in Plave severovzhodno od Pirota. — Ko so Rusi obstreljevali s svojim brodom Varno, sta se potopili dve ruski vojni ladji.

Trgovsko sušenje sadja.

(Dalje.)

2. Kako smo dozdej vporabljali sadje? Največ po zaslugi c. kr. Kmetijske družbe, deloma tudi vsled raznih drevesnic po deželi se je zadnja leta posadilo na tisoče in tisoče sadnega drevja. Bilo bi preveč trditi, da imamo sedaj za toliko tisočev visokega sadnega drevja več, kolikor tisoč drevesec se je vsadilo. Ne! Drevesca, vzgojena v drevesnicah, navadno ne vzrastó tako, kakor drevesa, pridobljena po starem načinu na divjakih. Mnogo drevja tudi ne doraste, ker ga pokonča zajec, ali pa je neugodna zemlja, ali ker je sploh bilo zanemarjeno. Vkljub temu je brezdvomno, da imamo vedno več sadnega drevja. S klicem: „Sadite pridno sadno drevje!“ se je pa morda premalo vzporedno opozarjalo na kakovost vrst in na to, kako bomo sadje uporabljali, da bomo res imeli korist in dobiček od njega.

Kmet prodaja najraje sadje, če je le mogoče, sveže, ker mu to povzroča najmanj dela. V jeseni so za kmeta ure dragocene. Res, da se do obiranja sadja v večji meri še nismo povzpeli, deloma, kakor omenjeno, radi pomanjkanja časa, deloma radi pomanjkljivih kupčijskih razmer na našem sadnem trgu. Letos se plačuje kanadska rajneta na Dunaju po 64 vinarjev kilogram, pri nas se dobi tudi za obrano sadje navadno le 12—14 K za 100 kg. S tem ni rečeno, da sadja ne obirajmo — ravno narobe! Le na način, da je pridno obiramo in po znanih pomologičnih imenih sortiramo, smemo upati, da se povzdigne naša sadna kupčija. Naša sedanja kupčija pa kaže po Gorenjskem precej skromno lice. Če jabolka kaj dobro obrode, se prodajajo večinoma za mošt. Kako jesen jih gre na dan na stotine voz na kranjski kolodvor in potem na Nemško. In cena? Po 7, 6, tudi samo 5 K kvintal. Med jabolki je res mnogokrat blago nižje vrednosti, večkrat pa tudi fina jabolka, ki bi obrana in izbrana, na primeren trg postavljena, imela vse drugačno ceno. Torej s sadno kupčijo smo še daleč zadej. Treba bi bilo združenega, premišljenega dela, da bi se razmere zboljšale. Včasih pa niti te kupčije ni in doma se sadje ne more prodati, tedaj leži in gnije, kjer imajo večje vrtove, po vseh kotih hiše.

Kako vabljiva je bila tukaj skušnjava, ki je rekla: „Sadje gre v nič, da kaj dobiš zanj, kuhaj žganje! Žganje se lahko proda, delavec ga hoče imeti, ga pa kupiti ne bo treba!“ Jedno leto je gospodar sadje peljal v kotel k sosedu, pa kmalu mu to ni bilo všeč, sam je kupil — kotel. Tako so se kotli namnožili kakor gobe in dobili smo jih — 13.000 v deželo. Bilo bi zanimivo preiskati, v kakem razmerju je število kotlov narasčalo. Moralo je iti zadnji čas — hitro. Še primeroma mlad gospodar nam je rekel: „Še nedavno ni bilo toliko kotlov!“ Ako je bil gospodar pameten mož, je dobil v dobrih sadnih letinah nekaj kron za žganje, če je bil pa slep in ni spoznal nevarnosti, ako je večkrat stala „sauer-

brunarica“ žganja na mizi, se je tudi zgodilo, da da mu je kotel prodal — grunt. Bilo bi prenaplo soditi, da so tam največji alkoholiki, kjer imajo kmečije veliko kotlov. Vipavci imajo precej kotlov, da pokuhajo vinske tropine, in vendar so razmeroma Vipavci zelo trezni ljudje, dočim so po Gorenjskem vasi, ki nimajo obsežnih sadnih vrtov in nimajo morda nobenega kotla, pa imajo vkljub temu čez mero „žganjarčkov“. Gotovo pa je, da je kotel v hiši neka nevarna prilžnost, ki lahko prej ali slej pokvari družino; morda tega gospodarja ne bo, utegne pa pokvariti njegovega sina — in to je dosti. Če le jeden gospodar postane strasten alkoholik, pa je dovolj, da se uničita rodbina in dom. Čemdalje bolj jasno je postajalo ljudem, da je bilanca o kuhanju žganja za javni blagor goljufiva in da je pasivna; čim več se je skuhalo doma žganja, tem več se ga je dovažalo z Ogrskega.

Tako je dozorelo spoznanje, da ni zadosti samo sadje pridelati, ampak treba ga je tudi pravo obrniti.

Prijatelji ljudstva so začeli priporočati vkuhanje sadja, delati marmelade, razne sokove itd.; bolj proti koncu smo se spomnili tudi na staro sušenje sadja.

Nam se dozdeva, da je vporaba sadja, v kolikor se potrebuje vkuhanje za kuhinjo, premalenkostna. Prav je, da se to priporoča in vpeljuje v boljše, civilne kuhinje, naše kmečke gospodinjice se pa v obče s tem ne bodo mnogo pečale, ker jim za to manjka časa, denarja in znanja. Po gospodinjstvih tečajih bo vkuhanje gotovo bolj in bolj prišlo v navado, ali to bo šlo — počasi. Naše ljudstvo pozna vže od nekdaj le sušenje sadja. Ta poraba sadja jecenejša, jednostavnejša in shranitev suhega sadja je lažja.

(Dalje prih.)

Spomini iz vojne.

(Napisal vojni kurat J. Hafner.)

Dosegli smo sredino oktobra in pritisnil je zopern mraz. Nam pri poveljstvu slučajno ravno ni hudo, ker smo si popravili hišo v gozdu v prav udobno stanovanje. Pobelili smo jo, zamašili luknje ščurkov, pobili polovice miši, ki so tukaj zelo domače in ljubke, in postavili smo premakljivo peč iz opeke, ki stoji na lesenem odru. Sedečim okoli te peči in čakajočim večerje, nam je polkovnik, dobrodušen, priprost mož, povedal veselo dogodbo. „Gospodje! Po dolgem času se je danes zopet enkrat ponudila prilika, da dobimo divjačino na mizo. Vem, da boste vsi z velikim veseljem segli po nji, ko pride na krožnik, toda še bolj boste vzradoščeni, če Vam povem, kako smo prišli do nje. Danes popoldne je šel moj konjar iskati koruznih štoržev za moje tri konje. Ko gre skozi travo k njivi, opazi v brazdi spečega zajca. Stopi bližje, a zajec se ne gane. Konjarja tedaj obide drzna misel, da bi zajca vjel, ne s psom ali s strelom, ampak z golo roko, ki pa je seveda res precej dolga. Mož stori še par korakov, iztegne roko in preden se zajec zbudi, so že njegova useša v trdni posesti konjarja. Dasi se zdi to komaj verjetno, vendar mi ni mogoče dvomiti o resničnosti konjarjeve izpovedi, ker mi je prinesel živega, nepoškodovanega zajca na ogled in ga dal naši kuhinji na razpolago. Čez par dni bo goden za večerjo in bo kot slastna pečenka in figura dokazal, da so moje besede resnične.“ — Res, tretji večer je bil zajec na mizi. Izborna jed; samo eden jedočih je izrazil bojazen, da bi se zajec v želodcu zbudil in bi ga potem ne bilo mogoče prijati za ušesa.

V zadnjem času sem se veliko potepal po zakopih v strelni črti. Je že skoro popolnoma izdelana, tako da se lahko brez nevarnosti giblje v nji. Ali naj malo popišem rove in jame, v kakršnih žive brambovci domovine, in njihovo življenje? Ko se približaš strelni črti toliko, da te

sovražnik lahko zadene, stopiš v rov, ki te zakrije in varuje. Kolikor bližje se pomikaš po ozkem rovu proti strelni črti (vojni meji domovine), toliko globlji postaja, vije se semintja in je še s prstjo na obeh straneh zgoraj povišan. Pet, deset, petnajst minut, kakor je pač pokrajita, rabiš, da se varno prerineš do strelcev. Kakor veriga se zvijajo ti rovi, v katerih žive liki krdom vojaki, skozi njive in polja, navkreber v hrib in na drugi strani zopet v dolino, čez vodo, ki jih pretrga, skozi gozde, mimo ali tudi skozi vasi, brez vsakih pravil. Ravno, ali v loku, izbočeno ali vdrtó, v ostrih kotih ali na lahno upognjenih krivuljah, kakor so pač odločile lastne potrebe, oblika pokrajine, sovražnikov odpor. Vzporedno s črto, ki jo zavzema sovražnik, oziroma pravokotno k smeri prodiranja ali nazadovanja, nastanejo polagoma ti utrjeni rovi, ako se premikanje ustavi. Rov se vedno bolj poglobuje do dveh metrov globine; v obeh stenah rova si izkopljejo vojaki luknje, ležišča, izmed katerih streljajo na sovražnika, ki ga pa le malokdaj vidijo, ker je ravnotako skrit. Stranski rovi peljejo k jamam, kjer stanujejo častniki, telefonisti, sanitejci... k straniščem, jamam za odpadke in na prosto. Svoje ležišče ali stojišče si vsak vojak seveda kolikor mogoče udobno pristroi. Mnogi imajo prav lične celice, podobne ogljarskim bajticam, skozi katerih odprtino (strelna lina) se strelja.

Kako si preganjajo ljudje, ki so bili doma navajeni dela, dolgi čas, kadar nimajo službenih opravil? Eden sedi in piše domov, drugi piše poleg njega dnevnik. Tam sede in leže v večji bajti štirje in pojo domače pesmi, se menijo o preteklosti in ugibajo o bodočnosti, potem pa posežejo po kartah. Malo dalje sedi fant in drgne puško, snaži bodalo ter pri tem žvižga koračnico; njemu nasproti pa napravlja tovariš ogenj, da skuha krompir in speče turščico, ki jo je prinesel z bližnje njive. Malo dalje je vrzel med kočami; tu čepi bradat mož s puško ter z daljnogledom opazuje nasprotno stran. „Poglejte, gospod, tamle nad zeleno njivo v koruzi se premikajo trije Rusi in iščejo malce.“ „Ali ne boste streljali?“ „Ne. Je malo daleč. Se težko kaj zadene. Bi jih samo razdražil, da bi začeli pikati, kar bi našim, ki tu zadej delajo, ne bilo všeč. Zato gremo eden drugemu na roko, kar nobenemu ne škoduje, koristi pa obema.“ Na tem kraju je votlina v steni rova z znamenjem: Jezus s trnjevo krono tukaj tolaži mimoidoče. Marsikdo ga zdaj razume; sluti, kaj pomeni trnje, ki bođe glavo.

(Konec prih.)

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo **amerikanski umetni zobje** posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi **plombirajo zobje** 21 vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Posestvo
zveliko, lepo hišo
se proda s proste roke na **Fidru pri Kranju**. Kdor želi kupiti naj se oglasi istotam.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.